

функцията им на културни ядра ако не се разгледат в този контекст и други елементи на сакралната топография, битувачи във фолклорната история.

Несъмнено важна част от нея са множеството Черковища (с фонетичен вариант Черкище, почти не се среща наименования оброчище, но винаги се свързва с даване на оброк) около селищата. Често във фолклорното знание се осмислят в тъждество с манастира. Дори и невинаги да има съхранено знание, свързано със съществувал там храм и това е често явление. Но те имат своя история и определена функция в местния празничен календар. В повечето случаи тези черковища са с функция на оброчище, на което се осъществяват обредни действия не само от отделни личности и фамилии, но и на общността на селото, съпроводени с обричане на „курбан“. Край с. Нейково в м. Св. Илия (на изток от селото) на Илинден хората са излизали и под голям дъб са правели курбан. „Всеки може да си обрече“ и всички участват в трапезата. (Демирев, личен архив, Нейково 1991:9) Така стоят нещата на същия ден и в м. Олелията, „Черквата на Олелията“ край с. Бяла, където имало три или седем големи дъба, под които се коли курбана. Но, според местно предание, тук години наред е идвал на Илинден елен и е принасян в жертва. Но една година закъснял и хората го заклали морен, не изчакали да си почине. От тази година нататък престанал да идва (Демирев, личен архив, Бяла 1986: 3; Джагаров 2004) Ще посоча и още един пример, илюстриращ мястото на черковището в сакралната топография. Около град Твърдица са известни три черковища. Намират се на изток, на юг и на запад. На север е планината. На всички тях хората са излизали в различни три определени дни от годината на общ курбан. (Демирев, Дечев, Тодорова 2011: 109-110) Налице е своеобразно ограждане с вариант на сакрален топос, вероятно с цел да се обезпечи сигурността на селището. Особено като се има предвид, че в преданията е съхранено